O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60840100-1.23
«26» 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
A.A.Elmurodov
« » 08 2024 yil

VETERINARIYA ISHINI TASHKIL ETISH, IQTISODI VA QONUNCHILIGI FANINING ISHCHI O‘QUV DASTURI (SILLABUSI)

(Sirtqi ta’lim 4-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta’lim sohasi:	840000 – Veterinariya
Ta’lim yo‘nalishlari:	60840100 – Veterinariya meditsinasi (faoliyat turlari bo‘yicha) 60840300 – Veterinariya diagnostikasi va laboratoriya ishlari 60840400 – Veterinariya sanitariya ekspertizasi

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

Qurbanov Sh.X. – "Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish" kafedrasi dotsenti, veterinariya fanlari nomzodi.

Rustamov B.S. – "Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish" kafedrasi assistenti, veterinariya fanlari falsafa doktori (PhD).

Rayimqulov I.X. – "Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish" kafedrasi assistenti.

Taqrizchilar:

D.S.Vaxidova - Toshkent davlat agrar universiteti "Umumiy zootexniya va veterinariya" kafedrasi professori, veterinariya fanlari nomzodi.

A.S.Mengliyev - Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti "Zooinjeneriya, veterinariya va ipakchilik" kafedrasi katta o'qituvchisi, veterinariya fanlari falsafa doktori (PhD).

Fanning ishchi o'quv dasturi "Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish" kafedrasining 202_ yil "___"________dagi №___- son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: _______________ **Daminov A.S.**

Fanning ishchi o'quv dasturi "Veterinariya profilaktikasi va davolash" fakulteti kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024yil _____ _________dagi ____ -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: _______________ **Qurbanov Sh.X.**

Kelishildi:
O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i, professor v.b. _______________ **Ro'ziqulov R.F.**

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:
Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:
Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Davlatov R.B., Norqobilov B.T., Qurbonov Sh.X. Veterinariya ishini tashkil etish va iqtisodi. Darslik, Samarqand, 2019.

2. Abduraxmonov T.A., Davlatov R.B. Veterinariya ishini tashkillashtirish va uning iqtisodi. Darslik, Zarafshon nashriyoti, 2004.

Qo'shimcha adabiyotlar

3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

4. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.

7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.

8. Ўзбекистон Республикасининг маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси. Тошкент "Адолат", 2010 йил.

9. Ўзбекистон Республикасининг "Ветеринария тўғрисида"ги конуни. Тошкент, 2018 йил.

10. James S. Gaynor., William W. Muir. Handbook of Veterinary Pain Management. 2014 year.

11. Никитин И.Н. Организация ветеринарного дела. Учебник, Издательство «Лань», 2021 год.

Axborot manbaalari

12. www. ziyonet.uz
13. www.lex.uz
14. www.vetgov.uz
15. www.vetas.uz
16. www.agro.uz
17. www.stat.uz
18. www.labirint.ru

Fan Sillabusi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot
Fanshifri:**VITEIQ1606**
Fannomi: **Veterinariya ishini tashkil etish, iqtisodi va qonunchiligi**
Semestr/yil: **7-semestr/2024-2025 o'quv yili**
Kafedra: Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish
Soatlar/kreditlar: **6,0 ECTS (28 auditoriya soati, 152 soat mustaqil ta'lim)**

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil ta'lim	Jami
10	18	152	180

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti:dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas'ul kafedra: **Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish**
Instruktor to'g'risida ma'lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 2-o'quv binosi, 277-xona**
Telefon: +99897-918-00-19 ish telefoni; mobil: +99897-918-00-19
E.mail. shukurullok@mail.ru, Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga veterinariya xizmatini tashkiliy tuzilishi, veterinariya xizmatining turlari, veterinariyada foydalaniladigan qonun hujjatlari, veterinariyada yuritiladigan jurnallar, hisob-kitob hujjatlari, hayvonlarni identifikatsiya qilish, ularni hisobga olish va hisobdan chiqarish tartibi, mutaxassislarning ish uslublari va veterinariya tadbirlarining iqtisodiy samaradorligini aniqlash, veterinariya tadbirlarini rejalashtirish va tashkillashtirish, veterinariya ta'minotini tashkil qilish, veterinariya xizmatini tashkil qilish, veterinariya sanitariya nazorati, xorijiy davlatlarda veterinariya xizmatini tashkil qilish bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, veterinariyada hisobga olish, hisobot, hayvonlarni identifikatsiya qilish tartibini, veterinariya tadbirlarini rejalashtirish va tashkil etish, iqtisodiy tahlil, veterinariya ta'minoti va nazoratini amalga oshirish bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatishdan iborat.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- veterinariya xizmatini hayvonot dunyosi va inson salomatligini asrashdagi hamda tabiatni muhofaza qilish va ekologik muammolarni hal etishdagi o'rni, veterinariya xizmatining xalq xo'jaligida, mudofaa xizmatida va ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati, xo'jaliklarning iqtisodiy asoslari haqida ***tasavvurga ega bo'lishi;***

- "Veterinariya to'g'risida"gi qonun va qonun hujjatlarini, veterinariya xizmatining tashkiliy tuzilishini, veterinariyada hisobga olish va hisobotlarni, veterinariya tadbirlarini rejalashtirish, tashkillashtirish, iqtisodiy samaradorligini, moliyaviy-moddiy ta'minotni, hayvonlar, parrandalar va uy hayvonlarini davolash, emlash va kasalliklariga qarshi kurashishni, xorijiy davlatlarning veterinariya xizmati yangiliklarini bilishi va ulardan amaliyotda foydalana olishi;

- chorvachilik ob'ektlari, bozorlar, qayta ishlash korxonalari va chegara hududlarida veterinariya sanitariya nazoratini o'tkazish, zoovetservis faoliyatini tashkil etish, iqtisodiy samaradorlikni baholash usullari, menejment faoliyatlarini yangi va zarur axborot bilan ta'minlash ***ko'nikmalariga ega bo'lishi;***

- veterinariya xizmatini tashkil qilish, veterinariya tadbirlarini rejalashtirish, tashkillashtirish, iqtisodiy tahlil qilish, moliyalashtirish, xususiy veterinariya xizmatini tashkil qilish, veterinariya-sanitariya nazoratini tashkil qilish ***malakasiga ega bo'lishi kerak.***

IV.O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, Veterinariya xizmatini tashkiliy tuzilmasini aks ettiruvchi jadvallar hamda Veterinariya ishini tashkil etish bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish,talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Veterinariya ishini tashkil etish, iqtisodi va qonunchiligi" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

11.	Chorvachilik xo'jaliklarining epizootologik holatini o'rganish.	Referat yozib, tayyorlash.	6
12.	Epizootiyaga qarshi maxsus tadbirlarni tashkillashtirish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
13.	Yuqumli kasalliklar tarqalganda karantin yoki cheklov tadbirlari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
14.	Veterinariya tadbirlarining iqtisodiy samaradorligini tahlil qilish.	Referat yozib, tayyorlash.	6
15.	Kasalliklarga qarshi o'tkazilgan tadbirlarning iqtisodiy samaradorligi.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
16.	Davolash va profilaktik tadbirlarning iqtisodiy samaradorligini aniqlash.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
17.	Veterinariya tadbirlarining moliyaviy va moddiy ta'minoti.	Referat yozib, tayyorlash.	6
18.	Tuman va shaharlarda veterinariya xizmatini tashkiliy tuzilishi.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
19.	Xususiy veterinariya xizmati va unga oid hujjatlarni o'rganish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
20.	Zoovetservis punktlari, pullik xizmatdan tushgan mablag'larni sarflash.	Referat yozib, tayyorlash.	6
21.	Transport va davlat chegarasida veterinariya sanitariya nazorati.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
22.	Avtomobil va tuproq yo'llarda veterinariya sanitariya nazorati.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
23.	Chorva mollari, mahsulotlari va xom-ashyolarini saqlash, qayta ishlash, tashish, sotish hamda eksport-import jarayonlarida veterinariya sanitariya nazorati.	Referat yozib, tayyorlash.	6
24.	Veterinariya nazoratidagi yuklarni tashishga oid hujjatlarni rasmiylashtirish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
25.	Xorijiy davlatlarning veterinariya xizmatini o'rganish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
Jami:			**152**

		sanitariya nazorati.	
9.	Xorijiy davlatlarda veterinariya xizmati va ular bilan hamkorlik	9.1. Xalqaro Veterinariya tashkilotlari. 9.2. Xorijiy davlatlarda veterinariya xizmati. 9.3. Veterinariya sohasida xorijiy davlatlar bilan hamkorlik.	2
	Jami:		**18**

VI. "Veterinariya ishini tashkil etish, iqtisodi va qonunchiligi" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1.	Veterinariya qonunchiligi va uni boyituvchi hujjatlarni o'rganish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
2.	Veterinariya qo'mitasining huquqiy-meyoriy hujjatlarini o'rganish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
3.	Veterinariyada hisobot shakllari va ularni rasmiylashtirishni o'rganish.	Referat yozib, tayyorlash.	6
4.	Veterinariyada jurnal shakllari va ularni rasmiylashtirishni o'rganish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
5.	Hayvonlar identifikatsiya qilish tartibini o'rganish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
6.	Veterinariya pasportini rasmiylashtirish tartibini o'rganish.	Referat yozib, tayyorlash.	6
7.	Veterinariya profilaktik va epizootiyaga qarshi tadbirlar rejasini tuzish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
8.	Yuqumsiz kasalliklarni oldini olish tadbirlari rejasi va dalolatnomalar tuzish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
9.	Hayvonlarni asrashda veterinariya nazoratini tashkil qilish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
10.	Veterinariya mutaxassislarining xo'jalik tadbirlaridagi ishtiroki.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Veterinariya ishini tashkil etish, iqtisodi va qonunchiligi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. Kirish. Veterinariya xizmatining tashkiliy tuzilmasi va boshqaruvi			
1.1	"Veterinariya ishini tashkil etish, iqtisodi va qonunchiligi" faniga kirish. "Veterinariya to'g'risida"gi qonun, veterinariya xizmatining tashkiliy tuzilishi va boshqaruvi	1.1.1. Veterinariya ishini tashkil etish, iqtisodi va qonunchiligi fanining mazmuni, mohiyati va vazifalari. 1.1.2. O'zbekiston Respublikasida veterinariya xizmatining tashkiliy tuzilishi. 1.1.3. Davlat, idoraviy, ishlab chiqarish va xususiy veterinariya xizmatlari, veterinariya takilotlari va ularning faoliyati.	2
2-modul. Veterinariyada hisobga olish va hisoboti			
2.1	Veterinariyada hisobga olish va hisoboti. Hayvonlarni identifikatsiya qilish, ularni hisobga olish va hisobdan chiqarish tartibi	2.1.1. Veterinariyada hisobga olish. Veterinariya hisob-kitobi hujjatlari. 2.1.2. Veterinariyada yuritiladigan jurnal shakllari. 2.1.3. Veterinariya faoliyatida yuritiladigan hisobot turlari va ularni tayyorlash tartibi. 2.1.4. Hayvonlarni identifikatsiya qilish tartibi.	2
3-modul. Veterinariya tadbirlarini rejalashtirish va tashkillashtirish			
3.1	Veterinariya tadbirlarini rejalashtirish	3.1.1. Veterinariyada rejalashtirishning ahamiyati, rejalashtirish ob'ektlari, rejalarga quyiladigan talablar, uning asosiy tamoyillari. 3.1.2. Veterinariya tadbirlarini rejalashtirishning asosiy turlari. 3.1.3. Veterinariya profilaktik va epizootiyaga qarshi tadbirlar rejasi.	2
4-modul. Veterinariya tadbirlarining iqtisodi, moliyaviy va moddiy ta'minoti			
4.1	Veterinariya tadbirlarining iqtisodi. Veterinariya tadbirlarini moliyalashtirish	4.1.1. Veterinariya tadbirlarining iqtisodiy samaradorligini tahlil qilishning ahamiyati va vazifalari. 4.1.2. Haqiqiy zarar va uni aniqlash usullari, oldi olingan zararni aniqlash.	2

6-modul. Veterinariya sanitariya nazoratining tashkiliy asoslari			
6.1	Veterinariya sanitariya nazoratini tashkil qilish	6.1.1. Veterinariya sanitariya nazoratining mohiyati va maqsadi. 6.1.2. Veterinariya inspektorlari. Davlat va ishlab chiqarish veterinariya nazorati. 6.1.3. Chorvachilik xo'jaliklarida, transport va davlat chegarasida veterinariya sanitariya nazorati. 6.1.4. Veterinariya kuzatuv hujjatlari berish va ularni rasmiylashtirish tartibi. 6.1.5. Veterinariya inspektorlari va ularni vakolatlari.	2
		Jami:	10

5.2. "Veterinariya ishini tashkil etish, iqtisodi va qonunchiligi" fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi:

Amaliy mashg'ulotlarning			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**Soat**
1.	"Veterinariya to'g'risida"gi qonun, qonun va qoidalarni buzganlik uchun javobgarlik	1.1. Veterinariya qonunchiligini buzganlik uchun ko'riladigan choralar va ularning amaliyotda qo'llanilishi. 1.2. O'zbekiston Respublikasining Mamuriy javobgarlik to'g'risidagi kodekisi. 1.3. Hayvonlarni karantinga qo'yish qoidalarini va boshqa veterinariya-sanitariya qoidalarini buzilishi.	2
2.	Veterinariya xizmatining tashkiliy tuzilishi. Veterinariya tizimi va uni boshqarish	2.1. Veterinariya nizomining tuzilishi, mazmuni, mohiyati va uning veterinariya sohasidagi ahamiyati. 2.2. Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari. 2.3. Davlat veterinariya xizmati tizimida ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarni berish tartib-taomillaridan o'tish tartibi to'g'risidagi nizomlar.	2
3.	Veterinariyada yuritiladigan jurnal va hisobot shakllari	3.1. Veterinariya jurnallarining sohasidagi ahamiyati. 3.2. Veterinariya va chorvachilik sohasida yuritiladigan jurnallar. 3.3. Veterinariya va chorvachilik sohasida yuritiladigan hisobotlar.	2
4.	Hayvonlarni identifikatsiya qilish, hisobga olish va hisobdan chiqarish tartibi	4.1. Veterinariya to'g'risidagi qonun hujjatlari. 4.2. Hayvonlarni identifikatsiya qilish, hisobga olish va hisobdan chiqarish tartibi to'g'risidagi qarorlar. 4.3. Hayvonlarni hisobga olish va hisobdan chiqarish tartibi.	2
5.	Veterinariya tadbirlarini rejalashtirish va uning turlari. Veterinariyada o'tkaziladigan tadbirlar rejalari va ularni tashkillashtirish.	5.1. Veterinariya tadbirlarini rejalashtirish va uning turlari. 5.2. Veterinariyada o'tkaziladigan tadbirlar rejalari va ularni tashkillashtirish. 5.3. Veterinariyada o'tkaziladigan tadbirlar rejalari va mohiyati.	2
6.	Yuqumli kasalliklarni oldini olish va qarshi kurashish (karantin/cheklov) tadbirlari	6.1. Yuqumli kasalliklarni oldini olish. 6.2.Karantin (cheklov) tadbirlarining mohiyati. 6.3.Karantin (cheklov) tadbirlari o'rnatish va bekor qilish qoidalari.	2
7.	Veterinariya tadbirlarini iqtisodiy tahlil qilish, haqiqiy va oldi olingan zararni aniqlash hamda iqtisodiy samaradorlikni aniqlash usullari, Veterinariya tadbirlarini moliyalashtirish, moddiy ta'minoti va talabnomalar tuzish	7.1. Veterinariya tadbirlarini iqtisodiy tahlil qilish. 7.2. Haqiqiy va oldi olingan zararni aniqlash hamda iqtisodiy samaradorlikni aniqlash usullari. 7.3. Veterinariya tadbirlarini moliyalashtirish, moddiy ta'minoti va talabnomalar tuzish.	2
8.	Veterinariya sanitariya nazorati tashkil qilish. Veterinariya kuzatuv hujjatlari, hayvonlarni so'yganda veterinariya sanitariya nazorati	8.1. Veterinariya sanitariya nazoratining mazmun-mohiyati. 8.2. Veterinariya sanitariya nazorati tashkil qilish. 8.3. Veterinariya kuzatuv hujjatlari, hayvonlarni so'yganda veterinariya	2